

דברי הכפר

גיליון מס. 2716 * י"ד ניסן תשפ"ב * 15 באפריל 2022

כפר הנשיא * עלון פנימי

עורכת: שושנה שרקי sachlav@outlook.com

נפרדים מהלן הלן לוין ז"ל

**מוותיקי ומייסדי הקיבוץ שלנו
נפטרה בשיבה טובה**

**תנחומינו ווהשתתפות, בצערם של
גיל, אהרון, ארי, ומשפחותיהם
וכל המשפחה המורחבת.**

שלא תדעו עוד צער

אמא

אקדים ואומר: תודה. לכל הקהל הגדול שהצטרף אלינו למסע האחרון של אמא סבתא שלנו.

לפני שאתחיל, אני רוצה להבהיר ולספר לכם, כמה מוזר לי שאת מילות הפרידה שלי מאמא, אני מקריאה בעברית, כששפת האם שלי והשפה בה דיברנו בינינו תמיד היתה אנגלית.

כל מה שאקריא היום, הקראתי וסיפרתי לאמא בימים האחרונים, בביקורי הרבים בבית יונתן. אולי ישמע לכם מוזר, שהקראתי לה את ההספד שלי אבל זה היה חלק ממסע הפרידה שלי ממנה.

היה מאד חשוב לי שהיא תשמע את מילות הפרידה שלי ממנה בעודה בחיים. עבורי זאת היתה נחמה גדולה שהיא יכלה לשמוע את שיש לי להגיד לה. כדברי המשורר יהודה עמיחי "אמי אפתה לי את כל העולם בעוגות מתוקות".

אמנם החיים לא תמיד היו מתוקים והיו רגעים בחייה הארוכים של אמא, שהחיים היו מרירים חמוצים ומלאים דאגה ועצב, אך היא ידעה באופן מפליא להמתיק אותם. הייתה בה באמא, מידה גבוהה של אופטימיות.

היו לה, כל כך הרבה עיסוקים שהיא אהבה לעשות. אני לא אמנה את כולם היום, אך יש אחד שהוא מילא את חייה והיה מרכז החיים בבית, המטבח. אין סיכוי בעולם שתגיעו לבית הורי ולא תהיה עוגה או עוגיות תוצרת ידיה.

ידיים טובות היו לאמא, ידיים של אופה שעוסקות בלישה בחישה ויצירת מטעמים מתוקים, לא פלא שאמא סבלה מסכרת. אך עובדה זו לא הפסיקה את אהבתה לאפיה. עוגות לסוף שבוע חגים לאירועים, חתונות, לא משנה מה האירוע, משהו מתוק יצא מביתה.

סוד קטן אספר לכם. אמא עבדה שנים במטבח של הקיבוץ ואני כילדה לא סבלתי את הריח מהבישולים, בעיקר של טיגון הבשר. לזכותה של אמא יאמר נהייתי צמחונית, עוד לפני שהבנתי את המוסר שיש באי אכילת בשר. וזה בגלל הריח שנדף מבגדי העבודה שלה.

עוד סוד קטן שהיא סיפרה לי: באחד הימים בעודי עומדת לידה במטבח כשהיא עוסקת בהכנת עוגת תפוחים ריחנית,

טוב תמיד להוסיף קמצוץ מלח לכל דבר מתוק, זה מאזן את המתיקות, כך היא טענה ואני לעולם לא חלקתי על דבריה בנושא הזה.

לסכם את 93 שנות חייה של אמא אצטרך לכתוב ספר ואני אמנם ניחנתי בכישרון כתיבה, אך לא אתחיל בזה היום.

מודה לך אמא, על שנים שדאגת לי כשחליתי במחלה הארורה ורצית לעזור כמה שאפשר. אני ניסיתי להקל עלייך את הדאגות ולהראות לך שאני אנצח, פעם אחרי פעם ניתוח אחרי ניתוח, אבל את אמא עם חושים של אמא טובה ידעת כמה אני סובלת וסבלת איתי.

אספר שהשנים האחרונות אחרי לכתו של אבא, היו חיים לא פשוטים עבורך, ואני מקווה שהצלחתי ללוות אותך בחסד וסבלנות עד היום. היה לך משפט שחזרת ואמרת לי לא פעם ברגעים של משבר ועצבות "I want abba" ואני הייתי עונה לך בשקט ועדינות "גם אני רוצה את אבא, אבל עוד לא הגיע הזמן".

עכשיו הגיע הזמן ואת לשמחתך עם אבא. ואני משוכנעת שאבא עמל ב - 9 השנים האחרונות להכין לך את גן הפרחים היפה בעולם.

מלא גרברות גלדילות סייפנים פרחי שמש ורדים עצי פרי והדר, ציפורים ותוכים. גן כזה יפה, לא ראו שם מעולם. אז מאיפה שאתם מסתכלים עלינו תראו איזו משפחה נהדרת יצרתם, בהרבה אומץ אהבה כבוד, ובערכים טובים.

לצוות בית יונתן המדהים ולכל מי שנגע באיזה דרך ברווחתה של אמא בשנים האחרונות, אני מודה מעומק ואזכור לכם חסד לעולם.

זהו mum עכשיו תנוחי בטוב בחסד וברחמים.

עכשיו נגיד לך כולנו יחד בפעם האחרונה

We love you mum

אמא יקרה שלנו

כשאני חושב באיזה בית גדלתי עולים בי זיכרונות של בית חם, אוהב ושמח, והרבה בזכותך.

אני זוכר את הארוחות המשפחתיות, את האורחים שאהבתם להזמין, את האוכל הטעים, השיחה המעניינת והאווירה הטובה.

אהבת לבשל ואהבת את המטבח בבית, בקיבוץ ובתק"ם.

פירסמת את המטעמון הקיבוצי והמתכונים שלך נאפו בארץ ובעולם...

כמה שמחת והתרגשת כשבשנת ה-70 לכפר הנשיא הוציאו הוצאה מחודשת ויפה לספרון הישן...

אני זוכר את העוגיות של 4 אחרי הצהריים, ואת ה-STEAM PUDDING שהיה נאפה על גבי פתיליה, מכוסה במגבת, בכניסה למקלחת... את קריאות השמחה או השבר שהיו ברקע...

לאורך כל השנים עסקת באומנות: סריגה, רקמה, קרמיקה, ציור, תכשיטנות ומה לא... הגינה שלכם הייתה מלאה בעציצים ובבובות קרמיקה שלך.

היית אישה עצמאית, ובגיל 50 יצאת לעבודה בתק"מ. אמנם עברת מי סופר כמה טסטים, אבל לא ויתרת והצלחת, ואני מאוד הערכתי.

הייתי המבקר הכי גדול שלך... ויחד עם זאת אני זוכר שיחות בינינו, בפתיחות והשלמה. אמרתי לך שאני אוהב אותך וכך אני רוצה לזכור אותך ולהיפרד ממך.

אני רוצה להודות לצוות בית יונתן על הטיפול המסור, המקצועי, והאנושי בכל שעות היום והלילה.

תודה גדולה לגיל ובמיוחד לארי על הליווי היומיומי והתמיכה באמא.

נוחי על משכבך בשלום, ותמסרי ד"ש לאבא.

אהרון

הלן לוין ז"ל

הלן לוין הייתה אישה ברוכת כישרונות. היא הייתה המבשלת הראשית במטבחים שלנו, החל מחדר האוכל שבצריף ועוד שנים רבות רבות ב"חדר האוכל החדש". היא שלטה בסירים הגדולים ובמחבת הענקית, אבל היא גם כתבה ספר מתכונים למנות קטנות: "המטעמון הקיבוצי", חוברת בת כמה עשרות עמודים, כתובה במכונת כתיבה ועטופה בכריכת קרטון ירוקה, או תכלת, או צהבהבה. המטעמון הקיבוצי, שנכתב למטבחים שלא היה בהם תנור, אלא פתיליה וסיר פלא בלבד, היה מונח בכל מטבחון של כל בית בכפר הנשיא, אבל גם בקיבוצים רבים אחרים. כמה פעמים הכנתי עוגיות קווקר, או ריבת לימון על פי המתכונים מהחוברת הזאת, אשר, במשך השנים, ספגה המון כתמי מרגרינה ביצים ושוקולד.

במשך שנים חלמתי שתצא מהדורה מחודשת של המטעמון של הלן, ואכן, לרגל חגיגות השבעים של כפר הנשיא, בעזרתה של שיפי, יצא לאור ספר, אשר בחיצוניותו נראה הדור יותר מהחוברת, אבל התוכן והטעמים נשארו כפי שהיו. המסיבה שערכנו לכבוד ההוצאה המחודשת של הספר גרמה להלן הרבה סיפוק ואושר.

לפני עשר שנים יצא לאור במהדורה מהודרת, הספר **חדרוכל** ובו מתכונים וסיפורים על אוכל מקיבוצים ברחבי הארץ. המתכון של פודינג אדים של הלן לוין, יחד עם תמונה יפהפייה שלה ושל אייבן, כשהיא מכינה את הפודינג, יחד עם הסיפור על המטעמון, נמצאים בספר בעמוד 251.

בשנות השמונים, כשהתנועה הקיבוצית נכנסה למשבר הגדול, גייסה וועדת המשק של התק"ם את הלן לתפקיד של הדרכה במטבחי הקיבוצים, כדי לעזור להם לחסוך בהוצאות. הלן למדה אז לנהוג, ונסעה בכל כבישי הארץ מקיבוץ לקיבוץ, כדי להביא את התורה ואת המעשה.

אמרתי שהלן הייתה ברוכת כישרונות, היא הייתה מציירת, ועוסקת במלאכות יד שונות. אליה הבאתי מעיל עור שלי שכפתור שלו נשר, והלן תפרה אותו חזק חזק למקומו.

לפני למעלה משנה, הייתה הלן שותפה לחוג לספרות, ולמרות שהתחילו אצלה קשיים בזיכרון, היא זכרה והזכירה לי באחת הפגישות ספר, שראה אור לפני חמישים או שישים שנה. הספר נקרא עלילות עיראק, מאת יאני אבידוב. נדמה לי שהוא חולק למנויי "דבר" כשי באחת השנים. בכל אופן, לי, הלן הזכירה נשכחות. מצאתי את הספר בספרייה ונהייתי לקרוא, את סיפור הבאת חוטרי התמרים מעיראק ומאיראן לעמק הירדן.

אחר כך, פגשתי את הלן כשבאתי לקבלות השבת בבית יונתן. ועכשיו לא אראה אותה עוד.

לילדיה ונכדיה שהיא אהבה כל כך – תנחומים כנים.

נוחי בשלום על משכבך, הלן, אישה רבת כישרונות ורבת פעלים.

תמר וולפין

נפרדים מהלן

הלן רובינשטיין נולדה בלונדון באפריל 1929, להוריה ג'ני ויצחק. בעוד מספר ימים הייתה אמורה לחוג את יום הולדתה ה-93.

בגיל 11 הצטרפה לתנועת "הבונים", ובגיל 18 הלכה לחוות הכשרה. הלן הצטרפה לגרעין שהיה מיועד לבית העמק, הגרעין הראשון שעלה ארצה מאנגליה לאחר קום המדינה.

הגרעין "נתקע" בפריז מפני שהאונייה שהייתה אמורה להשיטם ארצה לא הייתה מוכנה, ושם, בעיר האורות הרומנטית, פגשה הלן בחור סקוטי, גבוה מאוד ורזה, שגם הוא המתין לעליה ארצה. הם בילו יחד, ואיבן שיכנע אותה להצטרף לגרעין שלו, "הבונים", במנסורה. השניים עלו ארצה באותה אונייה באוקטובר 1949, ישר למנסורה, וכבר בדצמבר של אותה שנה נישאו.

הלן התחילה קריירה ארוכה ומפוארת בתחום הבישול כבר במנסורה, וודאי לא שעה שकेבור 30 שנים תסע ברחבי הארץ ותדריך צוותים ברזי המקצוע.

שנה לאחר החתונה יצאו שניהם - והפעם לא לפריז, אלא - לפלוגת עבודה באפיקים, למשך כחצי שנה.

המשפחה התרחבה עם הולדת גיל (מכיתת עשור), אהרון מדרור, וארי מכיתת חוחית.

לאור נסיונה בבישול, הלן הייתה שותפה לתכנון "המרכז הציבורי", ועבדה בו לאורך עשרות שנים. החל מהעברת המטבח מצריף חדר-האוכל ב-1964, המשיך בעבודה כמבשלת, אקונומית ומרכזת חדר-האוכל, ועד שנת 2000 באה בהתנדבות בכל יום שישי לסדר פרחים, פמוטים ונרות שבת על השולחנות.

בתחילת שנות השבעים החלה יוזמה לארח כאן בקיבוץ קבוצות של תיירים (לפעמים שלושה אוטובוסים ביום), שנהנו מסיוור והרצאה, וכמובן ממזון עשיר (בופה) עליו הייתה אמונה הלן. הלן גם הסבירה לתיירים על חיי הקיבוץ, וענתה על שאלותיהם הסקרניות שנגעו לכל תחומי חיינו. במקביל טיפחה את המועדון לחבר, ודאגה שיהיה מסביר פנים, ויוגש כיבוד בערבים.

להלן היה מדור ב"דברי הכפר", שעסק לא רק במתכונים, אלא גם בטיפים לעזרת עקרת הבית, כגון שיטות להסרת כתמים שונים, איכסון נכון של מאכלים, ועוד.

בסוף 1978 יצאה הלן לעבוד ב"וועדת המטבחים" של ה"איחוד" בתל-אביב. בתקופה זו היא פרשה כנפיים.

בעקשנות ובנחרצות השיגה רשיון נהיגה, ובמשך כמה שנים נפלאות הדריכה בתחום הבישול בקיבוצים רבים. עבודת חוץ הייתה דבר נדיר לחברות בימים ההם, והלן הרחיבה אופקים, וממש פרוחה כשיכלה להעשיר אחרים מנסיונה הרב.

בשנות השמונים הייתה הלן אחראית על דירת הנופש שעמדה לרשות החברים ברחוב הירקון בת"א, וגם שם דאגה מול האקונום שתמיד יהיה כל טוב.

נראה שהלן ביטאה את אהבתה ודאגתה למשפחתה, לחברי המשק, לחיילינו וגם לאורחים, דרך האוכל. הפנים העגולות והחיוך ליוו תמיד צלחות גדושות בכל טוב, והלן ידעה להכין אין ספור מטעמים בתנאים הקשים ובמבחר הדל של הימים ההם.

כאשר יוסי ליפא התחתן עם סילביה, חשבה הלן על מתנה מיוחדת לכלה הצעירה. היא קנתה מחברת, ובה רשמה מתכונים של עוגות, ממרחים, ריבות ומטעמים אותם הכינה לבני משפחתה (באנגלית כמובן!). חוברת המתכונים הפכה ללהיט, תורגמה לעברית תחת השם "מטעמון קיבוצי", הצליחה מאד ונחטפה בקיבוצים רבים, ממש כלחמניות טריות. אגב, המתכונים תמיד מופנים לחברה, ומנוסחים בלשון נקבה: ערבבי, הוסיפי, אפי, צנני...

החוברת פורסמה גם בעיתונות הארצית, וזכתה לביקוש רב בכל רחבי הארץ. ב-2018 יצאה מהדורה מחודשת, צבעונית ומודרנית, ביוזמת שיפי. זה העסיק את הלן וגרם לה שמחה רבה בערוב ימיה. גם מהדורה זו הייתה פופולרית ביותר, למרות שבימינו עוגה עם הרבה ביצים, פירות או גבינה לבנה כבר אינה נחשבת זולה... (בזמנו חולקו מצרכים אלה חינם באקונומיה).

לאחר עשרות שנים בתחום המזון, עברה הלן לעבוד במחסן הבגדים, או ב"ענף ההלבשה", כולל חנות הבגדים. כך גם שימשה כמקשרת עם המכבסה האזורית כאשר ניסינו שירות זה (1988), וניהלה את האופרציה המורכבת, כולל סימון מחדש של כל פריט ופריט.

הידיים הטובות של הלן, והיצירתיות שבה, תמיד חיפשו אפיקים חדשים. היא למדה קרמיקה, ציור, יצרה תכשיטים, ויחד עם יעל שפרונג אירגנה טיולים של חצי יום לוותיקים, שהעריכו מאוד את האפשרות לצאת מהקיבוץ ולהרחיב אופקים. היא למדה לעבוד בעור, ותיקנה נעליים בסנדלריה. וכמובן אפתה לאורך שנים מבחר עוגות ועוגיות למשלוח לחיילים, וגם עוגות חתונה.

עד לפני כעשר שנים המשיכה הלן במפעל שהתחילה נטע אלמן, לברך חברים בימי הולדת עגולים ובאירועים משמעותיים, ולתת להם מתנה צנועה, פעילות שגרמה לה סיפוק והנאה.

נחת רבה, אושר ושמחה גרמו לה במיוחד הנכדים במשפחה המתרחבת, שנהנו תמיד משפע המאפים שלה, ולימים גם הנינים. לפני כשלושה חודשים נוספה נינה חדשה, ושמה הלני.

ב-2013 נפטר אייבן, והבדידות, יחד עם תהליכי השינוי, הכבידו על הלן. ארי ליוותה אותה במסירות רבה.

בתקופה האחרונה התגוררה הלן בבית יונתן, כשאר, אהרון, וגיל שהגיע מארה"ב, מלווים אותה באהבה ומקלים עליה ככל שניתן.

נוחי בשלום על משכבך, הלן, ליד אייבן, באדמת הקיבוץ שהייתם בין מייסדיו.

גיל, אהרון וארי – וכל בני ובנות המשפחה המורחבת, אנו איתכם בצערכם.

רחל גינת

על דא ועל הא / חעט: תמר וולפין

• חג החירות:

התבקשתי על ידי בית ותיקי הגליל לקיים שיעור מיוחד לקראת חג הפסח. מיד עלה על דעתי נושא החירות, שנראה לי הכי מרכזי בחג הפסח. להיות בני חורין, אנו מבקשים כבר בתחילת הסדר.

מהי החירות עבורי?

כבר בגן הילדים, השתתפתי ב"הפגנות" שארגנו, אנחנו הילדים, כשאנו מחקים את המבוגרים. היינו צועדים בשורה וצועקים: "עליה חופשית! מדינה עברית!". היה זה בשנים 1945-46 כאשר הזכות הבסיסית של העם היהודי "להיות עם חופשי בארצנו", נשללה מאתנו, ויהודים לא יכלו להיכנס לארץ. מאורע שייזכר לדיראון עולם, הוא גירוש של ספינת המעפילים "אקסודוס" בחזרה לגרמניה לנמל המבורג!!!! במקרים מבישים אחרים, נשלחו המעפילים, אשר לא מכבר זכו בחירותם מן המחנות באירופה, למחנות הסגר בקפריסין.

לא ידעתי אז גיאוגרפיה, ולא כל כך הבנתי את משמעות "קפריסין" אבל זה היה מקום שדיברו עליו בכל מקום, ואני זוכרת את המכונית עם הרמקול מסתובבת ברחוב שלנו, והרמקול קורא לתרום בגדים וצעצועים ל"אחינו בקפריסין".

כמה שנים אחר כך, כשהייתי בת שבע, בכיתה ב', המורה היקרה שלנו, נוגה כהן, קראה לנו בהמשכים את הספר "אוהל הדוד תום" UNCLE TOM'S CABIN מאת הסופרת האפרו אמריקנית הרייט ביצ'ר סטו. הסיפור הזה יצר אצלנו, ילדים בני שבע הזדהות עמוקה עם סבל העבדים, הנתונים לשירות ליבם של אדונים רשעים.

וכך, אני יכולה לאמר שכאב העבדות, השיעבוד ושליטת החירות, מלווה אותי ממש מילדות.

אלה היו הדברים שסיפרתי בתחילתו של השיעור. בהמשך הבאתי, בין השאר, את דבריו של ויקטור פרנקל, שהיה בעצמו אסיר באושוויץ, והוא לימד אותנו איך אדם יכול לשמור על חירותו, גם בתוך שיעבוד נורא.

הבאתי גם את הסרטון שצולם במחנה הריכוז ברגן בלזן ביום השחרור 15.4.1945. זה היה יום ששי, ובין הכוחות המשחררים הייתה יחידה של הצבא הבריטי. הרב הצבאי של היחידה היה הרב לזלי הרדמן. הוא אסף את היהודים, אשר יכלו עוד להניע את עצמם ולבוא, וקיים אתם קבלת שבת. האירוע הונצח על ידי כתב של ה BBC אשר הביא הקלטה של היהודים בברגן בלזן שרים את התקווה. ממש מצמרר אותי לחשוב, שביום שישי השבוע, כשנסב לסדר פסח, ב-15.4.2022 תמלאנה בדיוק 77 שנים לאותה קבלת שבת בברגן בלזן.

ספרתי לנוכחים, שהרב הרדמן היה הדוד של צביה כץ, כלומר, הוא היה הגיס של מייקל כהן ז"ל.

באולם ישב צבי אליאש מקיבוץ שדה נחמיה, אשר סיפר שהרב הרדמן השיא אותו ואת אשתו. עולם יהודי קטן...

ולבסוף, ברוח מבודחת אפשר לספר גם על חירות קטנטנה:

למשל, בתום מחלת הקורונה, כשיצאנו מהבידוד, אחרי שהוזהרנו על ידי המשטרה שלא לעזוב את הבית, הרגשנו קצת קצת בני חורין.

חג חירות שמח לכולנו

תמר וולפין

על הדרך / הפינה של דודו

ערכים כמו זוג גרביים

1. עמיחי שיקלי היה העכבר הראשון שנטש את ספינת הקואליציה הדולפת. והוא עשה זאת עוד בזמן שלא שמנו לב בכלל לכך שהיא דולפת.
2. אז אמנם נכון שאומרים שסנונית אחת איננה מבשרת את בוא האביב, אבל מניסיון רב שנים בעניין קואליציות, אחרי העכבר הראשון תמיד יבוא עכבר שני. במקרה הזה עכברה. ואז יגיע תורו של העכבר השלישי. יהיה זה אביר קרא או אילת שקד, אתם תראו שאף על פי שיתמהמה בוא יבוא העכבר השלישי ויסתלק כשהוא מנפנף בערכיו לכל עבר.
3. "האדם יכול לחיות ללא ערכים, אך ללא מילוי צרכיו לא יוכל לחיות" כך אמר לפני זמן רב הרב הפרופסור הנביא ישעיהו ליבוביץ "הצורך לנשום, לאכול, להתקיים, חייבים להתמלא. אי אפשר לבחור בהם. את הערכים לעומת זאת צריך האדם לבחור או ליצור אותם, אם הוא רוצה שיהיו לו כאלה".
4. אפשר לומר לכן, לפי ליבוביץ, שיותר משהאדם בוחר בצורך, הצורך בוחר באדם. אך את ערכיו לעומת זאת האדם נידון לבחור. לכן מן הסתם, תגלו, אולי לשמחתכם, שהרבה מאוד אנשים יכולים להסתדר טוב מאוד ללא ערכים כלל. אך אם לא יתמלאו צרכיהם ימותו תוך זמן קצר.
5. לעדית סילמן היו ערכים שהובילו אותה להתמנות ליו"ר הקואליציה. מסיבות כאלה ואחרות היא אמרה לחבריה בימין: ה"י חברים יקרים אם אתם לא אוהבים את הערכים שלי אני יכולה לבחור אחרים במקומם, כאלה שדווקא ימצאו חן בעיניכם. כי בניגוד לצרכים ככה זה בעצם עם ערכים. האדם יכול לבחור בהם. או באחרים. או בכלל לא.

יש לי ערכים
אבל ה"י אם הם לא
מוצאים חן בעיניכם
יהיו לי אחרים

מי שבעד רצח סופר רוצחים

מי שנגד סופר את המצילים

1. ד"ר נדאל מוהנא - הרופא הערבי מאום אל פאחם שהציל הלילה את חייהם של שני מטופלים:

"בשעה 21:30 בערב, הייתי ברכבי עם משפחתי בכניסה לאום אל פאחם כשקיבלתי טלפון מפרופ' רוני גמזו שבישר לי על הפיגוע וביקש שאשלח דחוף רופא אף אוזן גרון. בהיותי מנהל המערך לאף אוזן גרון כאן באיכילוב, היה לי ברור שאת המשימה הזו אני מוביל והראשון לעמוד על הרגליים ולהתייצב בשערי בית החולים. הורדתי את משפחתי וטסתי לתל אביב. כשהגעתי, הייתה כבר פצועה בחדר ניתוח שהייתה בסכנת חיים מיידי. יחד עם צוות מנתחים ומרדימים מקצוען הצלחתי לעצור את הדימום ולייצב אותה, והיא יצאה מכלל סכנה. דקות אחרי, הורדתי לחדר ניתוח פצוע נוסף מפציעה בפנים ובניתוח מורכב עצרנו את הדימום וגם הוא כעת מתאושש.

לפני כשבועיים מחבלים מהעיר בה אני חי ביצעו פיגוע נורא. חשוב לי דווקא ביום זה לשמש דוגמא אחרת. 99% אחוז מתושבי אום אל פאחם ומהמגזר הערבי תומכים בדו קיום ונגד אלימות והרג. זו לא דרכנו וזה מנוגד לאיסלאם. אל תתנו לקומץ לפגוע במרקם העדין של החברה הישראלית. עבורי להציל חיים זה טבעי, השליחות שלי ומובן מאליו. זה אלף בית באנושות. כי ככה חונכתי בבית - באום אל פאחם.

אני מייחל לימים שקטים ובטוחים למען כולנו, החברה הישראלית כולה, יהודים וערבים כאחד."

2. שולה לויטל ממעוז חיים כותבת לי: "דיא חברתי מאום אל פחם סיפרה לי שהייתה הגנתת של הרופא. אמרתי לה: 'דיא, מתאים לך כל כך לטפח אנושיות'. ודיא השיבה: 'זכיתי להיות הגנתת של 45 רופאים'. שולה מוסיפה שדיא עדיין ממשיכה לגנן, גם כשרגליה מכבידות ומכאיבות.

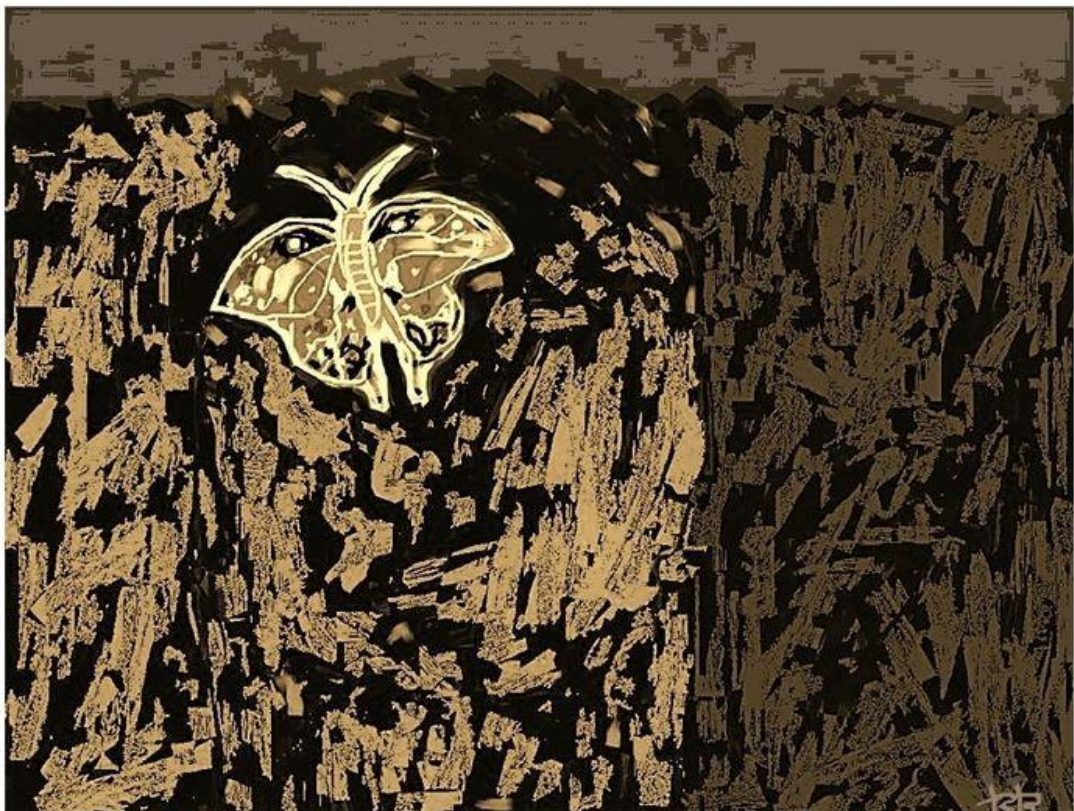

ד"ר נדאל מוהנא

פסח

פסח, ארוע קוסמי עצום
 של מתח גדול וקשה
 בין חרות לסדר.
 מתנקז ברח לאינטימיות
 חמה ומאירת פנים
 של אוצרות טללים נפתחים

"אל תאמר חרות על הלוחות
 אומר חרות על הלוחות",
 נזעקו חז"ל שחשו בסכנה המסדרת
 הקרבה והולכת ובהבל פיהם המקשף
 פרצו לנו את גבולות השמים
 באפק ההולך ונסגר של הסדר.

פינת הקריקטורה השבועית: עיר עם ביצים...

חג הפסח

מה נשתנה?

אני חייב להשתנות על מנת להישאר אותו דבר
וילם דה-קונינג

דבר אינו נצחי, מלבד השינוי
הרקליטוס

היה השינוי שאתה רוצה לראות בעולם
מהטמה גנדי

הדרך היחידה להתמודד עם שינוי היא לצלול לתוכו, לנוע איתו, ולהצטרף
לריקוד
אלן ווטס

מה שהזחל רואה כמו סוף העולם, ראו אתם את הפרפר
ריצ'רד באך

אל תקבלו מוסכמות קיימות, לא בחברה, ולא בתחומים אחרים. החברה
צריכה לדעת להשתנות
יצחק רבין

רק האנשים החכמים ביותר והטיפשים ביותר לעולם אינם משתנים
קונפוציוס

כולם חושבים על לשנות את העולם, אבל אף אחד לא חושב על לשנות את
עצמו

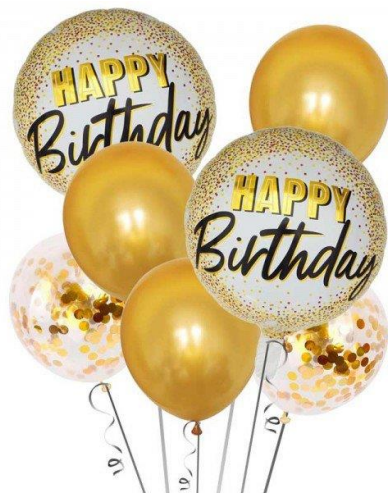
אני רוצה להוסיף שניים לעשרת הדברות: הדבר האחד-עשר, 'לא תשתנה'
והדבר השנים-עשר, 'השתנה, תשתנה'

ימי הולדת

15.4 רחל בר און
16.4 דנה סולומון
דניאל פרימוסט
אנאבל דיין
17.4 בריאן קפלן
יניתה ניצן

דין קורן
גיל יודאיקין
18.4 יובל איילון
19.4 שולמית פרנק
רג'י פרלסון
שושנה יודאיקין
סלע לינטון
20.4 הלל יודאיקין
איתי כהן-נאה

קניידאלאך

מאת: אפרת שטרן.

ערכתי את שלחן הסדר לשלשים ושנים איש,
בשילתי סיר עם קניידאלאך וגם געפילטע פיש.
אבל - - -

בשש בבקר כבר צלצל גיסי מבנימינה, אמר שלא יגיע אם תהיה שם
דודה מינה;
בשבע מינה התקשרה שלא לבנות עליה - כי אין לה עצבים לזיופים
של סבתא לאה;
מיכאל מיקנעם בשתיים-עשרה צלצל - אמר שלא יבוא אלי לפני
שאתנצל; בארבע חמותי הודיעה שנשכח ממנה -
כי הבשול שלי תמיד גורם לה למיגרנה;
ובת אחי אמרה שהיא תגיע השנה - בתנאי שלא ינדנדו לה שוב על
חתנה!!

ניתקתי את הטלפון, ירדתי למרתף והצעתי לתאילנדית, בסדר
לשיתף. עלינו יד ביד, במדרגות אל הסלון, ושם בקבוק של וודקה,
שפכנו לגרון;

ספרתי לה על קינג פרעה וכה, בלי להרגיש, חסלנו את הצימקס
והגעפילטע פיש; מרק עם קניידאלאך
בשלוך אחד שתינו, ושרנו "די-דינו" וגם "עבדים היינו";
גם צלי בקר השמדנו בזרוע נטויה, ואז בשני קולות זמרנו את ה"חד
גדיא";

ובחצות הסתרתי לה את האפיקומן, וכשמצאה - רקדנו יחד סטפס על
השלחן!

ואף שכבר הייתי מתנוודדת כלולב - ידעתי בלבי שבכל פסח מעכשו
לא אנסה כלל להביא אלי שנית את דודה מינה,
כדי שלא תפגש כאן את גיסי מבנימינה,
ולא את בן-דודי - כדי שלא תהיה שום סצנה,
ולא את חמותי - שלא תחטף לי כאן מיגרנה, ורק ארד אל המרתף
ואת השיקסע שוב אזמין לחוג אתי כאן סדר; כשר למחדרין!!!

משולחן העורכת / שושנה שרקי

עוד נצד ימים טובים מאלה,
בריאות אחידות ואהבת חינוך-
זה כל מה שצריך.

